ч. 81 (13.320). Львів, субота 1. квітня 1933. Pooztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік LIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Яка праця, такий відпочинок...

З приводу закінчення соймової сесії.

Львів, 30. березня 1933.

Вчора, у середу 29. березня, премієр зачинив сесію польського сойму і сенату, відчитанням відповідного розпорядку президента. Чому це сталося в такий спосіб, наче би урядові залежало на кожній годині, яку можна би скреслити з останнього дня животіння сесії — це останеться одною з пречисленних інших тайн парляментарної політики влади. Чотири точки порядку нарад, що казали про поправки сенату до ріжних фінансових законів, були „полагоджені" впродовж 10-ти (буквально) хвилин. Дебату над звітом Найвищої Контрольної Палати про рахункове зачинення 1929-30 року переведено не вважаючи на відсутність референта. Врешті найважнішу точку засідання: поправки сенату до бюджету на найближчий рік — маршал сойму зняв, заявляючи, що справа полагоджена тому, що бюджетова комісія сойму погодилася на всі зміни, введені сенатом. Протестів польської опозиції маршал під увагу не взяв і таким робом в історії польського законодавства записався учора перший випадок, коли законом стала постанова соймової комісії, а не пленуму сойму! А все це лише тому, що з якихось причин треба було цю сесію мерщій зачинити і „втомлених" послів ББ вислати на „заслужений" відпочинок.

Коли брати під увагу скількість засідань сойму в останній сесії, численні нічні засідання та скількість і навіть вагу вирішених законів, — то можна би справді без іронії казати про втому і відпочинок. Однак про працю останньої соймової сесії і її вислідів годі говорити без ноток іронії. Правда, сойм ніби ухвалив державний бюджет, т. зв. самоуправний закон, скасування автономії університетів, надзвичайні уповноваження для президента — але сойм, як парляментарна установа, по правді в цілій цій праці участи не брав: законопроєкти предкладав уряд, голосував за ними клюб ББ, опозиція тут і там протестувала, ніхто на неї не звертав уваги, — і закон був готовий. Колиж додамо до цього неґативне значіння згаданих постанов, то справді важко говорити про заслуги діяльности сойму та його заслужений відпочинок.

Поспіх, з яким зачинено сесію, чудово гармонізував з темпом цілої сесії. Це не була праця законодатців, лише формалістична молотільня, з єдиною цілю — задовольнити приписи законодатної процедури. В таких умовинах не могло бути мови про законодатну ініціятиву, про творчу законодатну працю, про позитивну вартість критики і про справжню співпрацю чинника законодатного з чинником виконавчим. Іншими словами, не було всього того, що належить до суті парляментаризму та його законодатних функцій. Спеціяльно сконструований реґулямін запевнив безоглядне панування леґіслятивної формалістики та ще дужче спаралізував усякі евентуальні спроби обмежити засаду скількости в користь засади якости і принцип законодатної формалістики в користь принципу діяльности законодатної праці. І коли казати про втому — то хіба тільки про втому фізичну, через безпродуктивне висиджування днями і ночами у салях комісій і пленуму, — та про втому моральну, яку мусів відчувати кожний посол, що здавав собі ясно справу з сумної ролі, до якої зійшов парлямент.

Бо ніколи ще за 7 літ істнування післятравневої системи правління польський сойм не став так яскраво знаряддям уряду, а ухвалені закони знаряддям пануючої системи, як в оцій минулій сесії. Навіть марш. Світальський у своїй „прощальній" промові не міг мовчки проминути того найважнішого моменту, що характеризує суть більшости ухвалених у цій сесії законів, а саме, що ті закони мали на увазі скріпити „вплив державного чинника на суспільне життя". Все найважніще законодавство тієї останньої сесії стояло під знаком підпорядкування громадського життя державно-адміністраційній контролі. Врешті на самому кінці сесії урядові видалося, що навіть цей сойм, з таким реґуляміном, з такою більшістю і такою президією, що навіть істнуюче право декретування, що все це не вистарчає, що воно все ще сяк-так спутує „свободу рухів" безпосередньої законодатної влади уряду. І тому прийшли ще додаткові уповноваження для президента держави.

Наслідком такого становища влади до сойму, наслідком такої поведінки клюбу ББ і такої системи соймової праці, — сойм зазнав за останньої сесії дальшого небувалого досі упадку свого авторитету в очах широкого польського і непольського громадянства. Ніхто соймом і його діяльністю не цікавився, без огляду на таку чи іншу програму нарад поодиноких засідань. В єдиному лише випадку, при обмежуванні університетської автономії, ендеція старалася зацікавити варшавську студіюючу молодь та вможливити їй якусь демонстрацію на соймовій ґалерії, — — але і це їй не вдалося.

Нічого й казати, що таке „гладке" функціонування соймового апарату згідно з бажаннями уряду, по лінії істнуючої системи, могло вдатися тільки при повному орґанізаційному і моральному занепаді польської опозиції. І дійсно, польська опозиція зазнала в минулій сесії не лише дальших болючих ударів від уряду, але й сама вона виявила у цілій повноті свою безсильність, бездарність, інертність та безвартність „ін капіте ет ін мембріс". За компромітацією ППС при соціяльних законах (напр. про уніфікацію соціяльних забезпек) прийшла компромітація ендеції з університетською справою. Компромітацією скінчилися ґротескові виступи Вітоса у краю без найменшого відгуку на терені парляменту. Навіть польські комуністи — і тих наче би не було...

Про значіння поодиноких ухвалених в останніх місяцях законів для нас, українців, ми своєчасно писали при їх докладній аналізі. Тепер можемо пригадати, що знову законом став бюджет без одної позиції на українські цілі, що така постанова, як в самоуправній справі, знову вдарила найбільше по українцях, і що українці навіть не мали змоги зголошувати завжди і скрізь свого застереження, де воно було потрібне. Однак наша ситуація постільки краща, що взагалі ніколи варшавський сойм не мав для нас того засадничого значіння, що для громадян-поляків, що зовсім інша тамошня роля Української Парляментарної Репрезентації та її завдання. Ці завдання вона навіть в умовинах останньої сесії виконувала гідно, з самопосвятою та при максімумі енерґії. Все інше — це речі для нас другорядні.

І тому ми, українці, можемо зі ще більшою байдужністю, ніж хтонебудь інший, глядіти на минулу працю сойму і його теперішній відпочинок.

Господарка страху.

Сучасні події у Радянській Україні вимагають якнайбільшої уваги українського громадянства поза межами Радянщини.

„Великий експеримент" більшовиків, про який так багато писали та й пишуть ще далі всякі доктринери та послужні радянофільські журналісти, полягає в змаганнях московських можновладців збудувати економічну базу величезної країни на самім страху та сліпім послуху. Ці змагання допровадили тимчасом до винищення худоби, голоду населення, фінансової руїни та економічного хаосу цілої держави. Але більшовики сподіються осягнути перемогу і звороту, які мають наступити через фізичне знищення всякого опору та загальне заведення абсолютного невільництва. Відносні успіхи, які вони осягли на московських теренах, стоять у різкім противенстві до поразок на Україні та інших чужонаціональних землях.

А ці поразки ослаблюють безумовно більшовиків і в самій Московщині. Переводячи свою програму більшовики станули перед дилемою, якої вони може й не помітили у свому диктаторському засліпленні, а саме — завести виїмковий кольоніяльний режім на Україні, чи поширити режім безоглядного терору по цілій Радянщині. Страх перед надмірним зростом українського сепаратизму примусив більшовиків вибрати другий шлях, тим більше, що українських „кулаків та саботажистів" уряд старанно викидав з України та розсівав по цілій Московщині. Завдяки Україні Московщина зазнала і безглузду, безмірно приспішену колективізацію хліборобства, і загострену відповідальність цілих колхозів за окремих її членів, і поворот паспортної системи і багато інших „реформ", призначених для української кольонії та інших упертих „інородців".

Але затерти межі між московською метрополією та чужонаціональними кольоніями більшовикам не пощастило. Саму колективізацію хліборобства на Московщині перевели в меншім обсязі та іншими засобами ніж на Україні, і відносини, що витворилися між Москвою та московськими районами, цілком відмінні від тих, що істнують між московським центром та чужонаціональними районами. Щоби побачити це досить глянути до першого ліпшого більшовицького дневника, повного нападів на Україну, Північний Кавказ, Білорусь. Останній час приніс і кілька „указів", звернених спеціяльно проти України, як славнозвісна догана ЦІК-а Україні з 24. січня ц. р., „позичка" Україні насінням і тому подібні заходи московського центру супроти української кольонії.

Рекордом дотеперішньої кольоніяльної політики Московщини є без сумніву розстріл 35 службовців Наркомзему і Наркомсовхозів у районах України, Північного Кавказу та Білорусі, „за орґанізацію контрреволюційного шкідництва в машиново-тракторних стаціях і совхозах низки районів України, Північного Кавказу і Білорусі, що завдало шкоду селянству та державі і виявилось у псутті та нищенні тракторів і хліборобських машин, нарочитім занечищенні нив, підпалі машиново-тракторних стацій, варстатів та льонових фабрик, дезорґанізації засіву, жнив та молочення з метою підкопати матеріяльний стан селянства та витворити в країні стан голоду..." (Ізв. 12. III. — 1933).

Акт обвинувачення колеґії ОГПУ, поданий разом з повідомленням про виконання присуду не дає, розуміється, найменшої можности судити про те, чи хтось з обвинувачених поповнив справді вчинки, які Менжинський закидає своїм жертвам. Не є цілком виключене, що окремі українці між радянськими службовиками вражені нелюдським катуванням людности перейшли в табор ворогів уряду та зважились заризикувати життям, щоби порушити основу

московського панування на Україні, але цілком неймовірно, щоби до них належало сімдесять-пять службовців, засуджених на смерть та вмирання у більшовицьких вязницях.

Більшовицьку Теміду з завязаними очима треба представити не з мечем, а зі скорострілом. Засадою більшовицького осуду є краще розстріляти сотню невинних ніж прогавити одного винного. Але не підлягає найменшому сумніві, що ця нова гекатомба ҐПУ на Україні переслідує й цілі „адміністраційні“, що вона зазначує новий щабель у розвитку більшовицького правління на Україні. Досі „кругова політика“ у колхозному будівництві обмежувалася на загал межами самого колхозу. Тепер її поширено не лише на міські організації та промислові підприємства, злучені в більшій чи меншій мірі з колхозами, а й на дотичні радянські уряди. Звичайного виключення з партії та притягнення до суду показалося замало. Треба було урядити масовий розстріл досить поважних службовців, щоби нагнати панічний страх на цілий бюрократичний апарат України та поставити кожного службовця перед ділємою — розстрілюй або будеш розстріляний, катуй або тебе будуть катувати.

Можна собі легко уявити, які страшні муки мусить терпіти українське населення від напів божевільних від страху за власну шкіру більшовицьких бюрократів. Але й господарський хаос викликаний ними мусить безмірно зрости.

Про практику органів більшовицького „права“ на Україні казав півтора місяця тому новопризначений диктатор Постишов: „Також і наші судові органи. Раз засудять доброго голову колхозу на два-три роки за те, що продав пять пудів збіжа, щоби купити мішків для колхозу, а якогось бандита, що проліз до колхозу та розкрадав хліб у масовім масштабі, засуджують на шість місяців умовно. Я сам особисто бачив такі випадки в Дніпропетровській області. А коли ці судові чи радянські органи дістають нагану, вони кидаються в іншу пересаду та загалом починають уникати репресивних заходів.“ (Ізв. 8. III. — 1933). А щоби ці органи радянської влади репресій не вминали, їх самих обвинувачують у безпосередній участи в саботажах та розстрілюють десятками. Коли до цього додати, що на голови радянських урядовців на Україні сиплються з Москви часто цілком суперечні укази, проти яких колхозна маса виступає одностайною лавою, то треба признати, що становище більшовиків на Україні тепер не легке.

Коли більшовики хочуть завести невільництво на Московщині, це їх внутрішня справа, на Україні їм цього зробити не пощастить. Терроризувати на деякий час можна тисячі бюрократів на Україні, але не міліони селянства, якому загрожує голодова смерть, страшніша ніж більшовицькі розстріли.

М. Данько.

Війна і ґазові атаки.

Чи не подбати нам за протиґазові засоби на випадок війни?

(З реферату в Українському Технічному Т-ві).

Рухливе товариство наших інжинірів оголосило цикль викладів на тему війни газами інж. Крохмалюка. Перший з черги виклад відбувся вчора в домівці т-ва, а присутні на ньому були не тільки члени т-ва, але й гості, між ними навіть селяни. Тема — справді цікава й актуальна.

Прелеґент вказав на воєнні алярми, що звідусіль тепер лунають, на політичні ферменти у світі, зокрема в Европі, ферменти, що є лиховісниками чи не нового міжнародного збройного катаклізму. Якщо справді мир був би нарушений, то найгрізнішим засобом у новій війні будуть ґази. Від тих ґазів терпілоб не лише військо на фронті, але теж дуже сильно мирне населення у запіллі. Вага запілля у часі війни не менша ніж фронту. Тому кожний противник буде старатись **внести у вороже запілля дезорганізацію і руїну.**

Коли хемічний наступ не вимагає надзвичайних витрат, то **оборона є дуже коштовна.** Навіть фінансово сильні держави не в силі запевнити всім своїм громадянам безпеченства життя і здоровля на випадок ґазових атак. Тим труднішe буде це для Польщі, що розпоряджає обмеженими матеріяльними ресурсами. **Тому українське населення,** яке хочби з титулу своєї чужонаціональности не буде „вибранцем долі“ **мусить само подумати про самооборону,** познайомитись з небезпеками боєвих ґазів і зі способами паралїжування їхньої трійливости. На думку референта — цю справу повинно взяти в руки одно з наших товариств (може Гигієн. Т-во) і шляхом викладів, курсів, показів, то-що познайомлювати загал міського і сільського населення з усіми засобами протиґазової оборони. Цей загал навіть не уявляє собі сьогодні всіх страхіть майбутньої хемічної війни і не здає собі справи з того, що в критичну хвилю буде мусіти подумати про захист.

Відтак інж. Крохмалюк дав короткий перегляд історії ґазів як боєвих засобів. Хоча в 1890 р. в Гаазі зобовязались держави не вживати у війні хемічних засобів, проте в часі останньої війни, як ніколи передтим, приноровлено масово ті засоби, йдучи просто на випередки в видумуванні все страшніших ґазів. Коли в 1915 р. німецько-французький фронт застиг на одному місці, запропонував проф. Габер нім. командї витроїти французів хльором. І тоді 6.000 людей впало жертвою ґазів над Ірпом. Після хльору прийшов відтак страшно трійливи іперит, а за ним ще інші роди включно зі страшною „росою смерти“ (люізит), що його видумали американці, хоч щоправда не мали вже часу вжити його на фронті, бо війна скінчилася.

Коли появились перші хмари ґазів на західньому фронті, тоді виросла необхідність фабрикувати **охоронні маски.** Пристосували їх у початках до катеґорії ґазів і тільки згодом видумали універсальні, що хоронили від кількох родів ґазу. Були й такі ґази (під кінець війни), що проти них ніякі маски не давали охорони. (З присутніх слухачів неодин побіг думками в минуле і пригадав, як на фронті алярмували — бувало — газову хмару, як одягав швидко разом із іншими маску і як цей несамовитий вигляд людей дожидав трійливої хмари...).

Після реферату вивязалась широка дискусія. З ріжних цікавих завважень варто згадати слушні думки інж. Білинського. Він представив наївні міркування деяких наших громадян, що — мовляв — хтоб не був противником Польщі — Радянщина чи німці, — то одні чи другі не захочуть ворожо настроювати нас до себе і пощадять нашу національну територію. Тимчасом нафтовий басейн, потасові солі в Калуші, державні засоби, комунікація з Румунією і ЧСР — це все речі, яких ніякий ворог не захоче пощадити. Це слід памятати.

Чергові виклади згаданого прелеґента на цю саму тему заповідаються не менше цікаво.

В. Н-вич.

Літвінов образив британського амбасадора.

ЛЬОНДОН, 30. III. ПАТ. З Москви повідомляють про гостру розмову між Літвіновом і британським амбасадором у Москві Овеем. Коли амбасадор натискав на звільнення всіх арештованих анґлійців, Літвінов відповів: „Методи брутального натиску можуть бути часом успішними в Мексику, але не в Радянщині“ натяк Літвінова на Мексик вколов амб. Овея, що був свого часу британським послом в Мексику. Деякі льондонські часописи, пишучи про цей інцидент, подали заголовки: „Літвінов образив британського амбасадора“.

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 1. КВІТНЯ 1933.

ІВАН ФИЛИПЧАК.

Автентичні інформації.

Гумореска.

Старшина реґіонального музею сходилась зимовими вечорами щоденно у своїй бібліотеці. Приємно було туди зайти, було там і тепло і привітно. Самі свої люди, овіяні спільними гадками, якби то розбудувати свій музей і придбати до нього найцінніші експонати, аби і перед своїми і перед чужими повеличатись, словом — поставити музей на ноги.

Одного зимового вечора впав на хвилинку до музею один претендент на депендента із сусіднього містечка. Він цікавився також нашим музеєм і — ніде правди діти — придбав для нього неодну гарну річ.

— Геврека! Геврека — крикнув уже на порозі до задуманої старшини.

— Щож такого приносите цікавого? — спитали всі наraз?

— Знаєте що, панове? Маю автентичні відомости, що в Біличу Горішнім, де моя жінка учителює, найшли наші селяни камінну передісторичну бабу, до половини закопану в землі, на якій находяться якісь нерозсліджені письмена, чи якісь там гієроґліфи.

— Що ви кажете, пане доктор! І звідки ви це знаєте? — спитав здивовано кустос музею.

— Був у мене вчора в канцелярії господар з Білича Горішнього Федь Крутій, людина дуже свідома, культурна, в Америці був — і оповідав, що тих письменних знаків ніяк не міг відчитати, бо до ніякого письма не подібні... Ні до нашого, ні до польського, ні до жидівського... Оповідав, що на тій бабі вирізьблені якісь птахи, якісь квітки, якісь рисунки і таке інше.

Синедріон реґіонального музею подивився загадочно по собі і на бесідника.

— Я в це не вірю — відізвався один зі старшини. — Деж би у нас щось подібне донині задержалося!

— А я знову думаю, що це можливе, що в наших карпатських горах неодно чудо ще можна найти... Як люди понаходили ріжні неолітичні сокирки, молотки, то чому якраз не можна би знайти якоїсь камінної баби? — сказав кустос музею. Як випадково знайшли у Збручі статую Святовида, так випадково могли знайти камінну бабу. Адже масу таких баб найшли на Україні і вивезли до Москви, як і Святовида до Кракова...

— І я думаю, що це можливе — сказав один молодий доктор історії. — Не знаємо, які скарби криє наша свята землиця, бо у нас в нашій області історичних розкопок ніхто з учених ще не робив, це ще **terra ignota.**

— І я так думаю — сказав старий професор.

— Вірю в це сильно, що щось у тім мусить бути — сказав кустос. — А не оповідав цей Федьо, де та баба находиться?

— Казав, що у глибині ліса, на гарнім підвищенню. Я уявляю собі добре це місце, бо цей ліс знаю гаразд, знаю кожний кутик, бо туди з жінкою ходив у літі на малини і т. д. Думаю, що там мусіла бути якась поганська святиня.

— Цілком можливе — сказав кустос. — Як сягнемо думкою в давні передісторичні часи, то саме наші предки, чи інші люди, могли мати якогось свого божка і святиню для нього, тимбільше, що у нас передісторичні городища зовсім нерозсліджені.

— Мене це сильно зацікавило — сказав старий професор. Нема що, панове, треба буде нам поїхати і все точно на місці розслідити.

— Знаєте, панове, що? — сказав з розсіяним обличчям кустос музею. — Я вже уложив цілий плян, як видобути ту бабу. Але покищо одна для нас дуже важна річ, а саме тайна... Мусимо всі, як ми тут є, зберегти це в найбільшій тайні, а передовсім ви, пане докторе, не розповідайте цього у вашій місцині нікому. І тому Федеві, прошу вас, закажіть, аби нікому про це не говорив, що такий камінь є, бо, знаєте, нині при поліції служить уже багато вчених людей. Нині ріжні люди кинулися до археольоґії, розкопки роблять покликані і непокликані, а нам, як недержавній нації, все вітер в очі, ніде захисту ні оборони і в останній хвилині можуть нам цю камінну бабу спрятати й вивезти десь до Кракова...

— Я обдумав такий плян — сказав кустос. — Як лише сніги злізуть, а болота трохи просохнуть, я беру панів на авто і їдемо по бабу для нашого музею.

— Славно! — загули всі.

— Автом доїдемо до Стрільбич. У Стрільбичах найму на свій кошт фіру, візьмемо кількох селян з джаґанами й рискалями і за кілька годин баба поїде в параді до музею на хлопській фірі; прикрита кількома веретами, аби її ніхто по дорозі не врік...

Кустос затирав руки з радости і дивився, сміючись, у вічі своїх приятелів, яке враження зробить на них його проєкт.

— Славно, пане докторе, славно!

Присутній тоді меценас, що дотепер сидів у куточку при печі, пускаючи колісцята диму, засміявся тихаво своїми дрібненькими устами і сказав:

— Як баба буде вже у нас, тоді я пускаю в рух телеграфічний дріт, що наш реґіональний музей набув до своїх експонатів передісторичну камінну бабу!

— А я це подам до „Діла“ — відізвався професор. — Це наробить шуму, скільки то вчених до нас заїде, а скільки кореспондентів... А то наш музей розславимо!

(Продовження буде).

Львівська Міська Рада.

Буджет міста Львова і українці.

(З промови през. Володимира Децикевича на львівській Міській Раді з нагоди нарад над буджетом).

З нашого голосування не можна робити якихнебудь висновків політичного характеру, бо оскільки мова про політичні питання, то мусимо з натиском підкреслити, що ми дуже невдоволені зі стану української справи в нашому місті.

Клич береження польськости міста Львова є всемогучий в нашому місті, він надає напрям діяльности Міської Ради, міських властей і урядів та цілого польського громадянства у Львові. А чейже в теперішніх відносинах ніяка небезпека тій польськости не грозить, ані польськости в державному значінні, ані теж польськости під національним оглядом. Єдиною метою і суттєвим змістом цього клича є нині ширити і поглиблювати недовіря, нехіть, а навіть ненависть до всього, що українське, а може навіть до всього, що взагалі тільки греко-католицьке. Наш мовний внесок, що ми поляли його три роки тому, не діждався полагоди, навіть не вважали за відповідне допустити до наради над ним. А чейже цей внесок мав на меті лише те, щоби ухилити виїмковий стан, що під мовним оглядом обовязує у Львові. Те, що є правом у кожній іншій громаді на території 3-ох південно-східних воєвідств, зокрема, що громадським радним вільно на раді промовляти в українській мові, що на українські подання треба відповідати в державній мові і в мові подання, що оповістки треба виготовляти в обох мовах, це все не є правом у Львові. Навіть так обмежених мовних прав не хоче місто признати своїм українським громадянам. Міські власти і уряди це твердиня для українців майже недоступна. Вже й сам греко-католицький обряд спричинює майже неможність дістати посаду в міській службі. Кандидат української народности або греко-католицького обряду може хіба якимсь чудом дістати посаду в міських урядах. А якщо в якомусь з міських заведень або підприємств найдеться припадково кількох робітників, що є греко-католицького обряду та ще не перейшли на латинський обряд, підноситься зараз великий крик за „рущене". Дбайливість за удержання польського характеру всіх міських установ іде так далеко, що навіть у міському заведенні для сиріт майже нема дітей греко кат. обряду. Для міських властей і урядів українська мова цілком не істнує. Приймають подання в українській мові, бо так наказує закон, але українського слова хіба ніхто ще не чув з уст міського службовика. Супроти української мови міські службовики виявляють якусь дивну нехіть, а навіть погорду. Не хотілось би думати, щоби міські службовики лише поводилися так, якби по українськи не знали, бо в такій недостачі культурного способу думання важко булоб когонебудь підозрівати. Виходилоб тому, що в дійсности української мови не знають. А якщо воно так є, то в такому випадку не мають кваліфікацій на посаду в міській службі, бо коли закон дозволяє вносити до міських властей і урядів подання в українській мові, то виходилоб, що кожний міський службовик повинен цю мову знати. Зрештою і без припису закону немає сумніву, що службовик повинен знати мову населення, посеред якого і для якого працює. Мусоліні є думки, що німці, що мешкають на південь Бреннеру, це знімчені римляни, тому хоче 300 тисяч німців південного Тиролю, що його перехрестив на Альто Адідже, переробити на італійців. З початку посилав він там урядовців з околиць Неаполю і Палерма, але переконавшися про хибність такої системи, видав недавно наказ, що кожний службовик в Альто Адідже мусить вміти по німецьки. Так є в Італії, а тут у Львові, в осередку території, що її замешкує українське населення, до того в самоврядній службі, є допустиме, що службовик не вміє мови великої частини місцевого населення. Це незнання мови є мабуть причиною одної дивної установи, про яку загал може навіть і не знає, зокрема перекладчика для українських письм. Поодинокі референти дають українські подання перекладати на польське, що очевидно спричинює велику проволоку в полагодженні. Українське населення інстинктовно відчуває, що вже само внесення подання в українській мові може бути для даної справи шкідливе. Якщо не спричинює некорисної полагоди, то в кожному випадку спричинює опізнення. І це є мабуть причиною, що нераз українські сторони вносять подання у польській мові, просто, щоби мати святий спокій. Різно можна оцінювати таку поведінку. Поляки схочуть може добачуватися в ній добровільного підчинювання українців польській культурі. Українці осудять може таку поведінку як національне відступство і пониження національної гідности. Для мене вношення українцями подань в польській мові є найсильнішим висловом недовіря, на який громадянин може спромогтися супроти влади.

Так само, як супроти української мови, ставиться місто теж супроти явищ української культури. Ніхто не перечить, що Львів має польську культуру, але це не може бути причиною, щоби дивитися з неохотою чи погордою на українську культуру. Львів не став відразу тим, чим є сьогодні, праця століть зложилася на теперішній Львів, а історія вчить нас, що в тій культурній праці крім польського міщанства визначну участь брало українське міщанство. Сьогоднішня культура міста Львова є витвором і української праці і тому повинен Львів також українську культуру вважати своєю. Чесько-словацька республика вважає себе національною чеською державою, істнують там також дуже сильні національні ворожнечі, але не зважаючи на це президент Масарик вважав своїм обовязком з ювилейного почесного дару, що жертвував йому народ, призначити дуже великі суми на українські, німецькі та мадярські культурні цілі. За тим прикладом повинно піти місто Львів. Справді українські культурні установи отримують вже від кількох літ від міста деякі субвенції і хоча ці субвенції назагал доволі малі, приймаємо їх як доказ доброї волі, якої давніше не було. Але діло тут не лише в субвенціях, треба, щоби місто ставилося ввічливо до цих питань. Чи в теперішніх настроях можна хочби подумати, щоби місто Львів крім літературних і наукових нагород для польських поетів і вчених основувало теж такі нагороди для українських учених і поетів, або, щоби місто крім субвенцій для польського товариства досліджування воєнної історії Львова і східних воєвідств признало субвенцію також для „Червоної Калини" за її видавництва, що відносяться до історії 1918 і 1919 рр.? Щоби могло до того дійти, багато мусілоб у Львові змінитися. Прилюдна опінія повинна погодитися з думкою, що українці вже не є тими, що були перед 50-ти роками. З цеї зміни треба витягнути деякі висновки, треба зірвати з ментальністю, що сьогодні є анахронізмом. Треба вкінці бачити також, що діється поза границями Львова, і львівські справи оцінювати під кутом ширших проблем. Цієї правди Рада міста Львова досі не хотіла чи не могла зрозуміти. Але доба діяльности Міської Ради наближується вже до кінця. Новий самоврядний закон відкриває перед нами вигляди на нову добу самоврядної праці. Незабаром відбудуться вибори, уступимо місця іншим. Бажаємо горячо, щоби до нової Ради увійшли перш за все нові думки і нові напрями. Будучність нашого міста лежить не на шляху однобічних шовінізмів, але в унятті і сполученні всіх творчих сил львівського громадянства для спільної мети, для добра міста і всіх його мешканців.

Брит'йський амбасадор кинув Москву.

ЛЬОНДОН, 30. III. ПАТ. Форін Офіс повідомляє, що британського амбасадора в СРСР візвали до Льондону. Амбасадор виїздить із Москви нині вечором. В офіціяльних колах Льондону пояснюють, що метою приїзду амбасадора Овея є лише нарадитися з представниками уряду. Опісля він зараз вернеться до СРСР, наскільки події не уложаться невдоволяючо.

Розвязали „Рух млодих".

Адміністраційна влада розвязала у львівському воєвідстві ендецькі гуртки „Руху Млодих", тому, що вони загрожують публичній безпеці й порядкові. Із зібраних документів виходить, що члени організації „Руху Млодих", зближеної ідеольогічно до розвязаного „Обозу Вельке́й Польскі", не шанували теперішньої державної влади, ширили фальшиві вістки й ненависть між громадянськими верствами та виступали ворожо проти жидівської національної меншини.

„Рух Млодих" був зорганізований на військовий лад, що спирався на дисципліні та безумовному підпорядкуванні приказам старшини. Побіч явної діяльности вів теж діяльність нелеґальну й конспіративну, видаючи тайні прикази й обіжники та поширюючи нелеґальні друки.

Одночасно в Перемишлі розвязано „Зжешене млодзежи народовей", що було експозитурою „Руху Млодих".

КОЛИ УСТУПИТЬ ПРИСТОРІВ УРЯД?

З Варшави повідомляють, що уряд прем. Пристора уступить щойно після Національного Зібрання, себто після вибору президента Польщі. Національне Зібрання може відбутися найдалі 4. червня. Найправдоподібніше до половини квітня годі сподіватися якихнебудь змін в уряді.

Продовження самоврядування в Галичині.

Появився декрет президента Мосціцького про продовження часу урядування самоврядних органів на терені воєвідств: краківського, львівського, станиславівського й тернопільського. Згідно з тим декретом час урядування громадських і міських рад, а також громадських урядів і маґістратів у цих воєвідствах продовжений до часу уконституування самоврядних органів, покликаних після видання нових виборчих приписів.

Поправляють склад німецьких соймів.

БЕРЛІН, 30. III. ПАТ. Кабінет республики радив учора над проєктом закону в справі достосування складу краєвих соймів і комунальних організацій до вислідів виборів до райхстаґу. Всі краєві сойми, з виїмком пруського, будуть розвязані. Нові сойми дістануть склад відповідний до райхстаґу. Так само буде з комунальними представництвами. Закон увійде в життя з днем 1. квітня ц. р.

—o—

Протижидівська кампанія в Німеччині.

Як повідомляють з Берліна, рада міністрів відбула 29. ц. м. засідання, на якому канц. Гітлер обговорив приготування націонал-соціялістичної партії до бойкотової акції проти жидів. Гітлер зазначив, що акція мусить бути унормована, інакше самочинний відрух мас прийняв би небажані форми. Акція спочиває в руках міродатної установи, а саме управи нац.-соц. партії. Не допустимо до атаків на особи, ані до актів насильства — заявив канцлер. Одначе жиди мусять признати, що жидівська війна проти Німеччини вдарить найсильніше по самих німецьких жидах. На жаль, вістки з Англії та Америки свідчать, що протинімецька акція не вгаває.

Вечором тогож дня як перший крок офіціяльного бойкоту представник нац.- соц. партії виголосив промову шляхом радія, заявляючи, що з огляду на поширювання соціялістами й комуністами на цілому світі неправдивих вістей про німецькі жорстокости, треба всіх жидів у Німеччині збойкотувати й позбавити хліба. Одночасно оголошено комунікат з осторогою перед биттям шиб у жидівських склепах, бо це не шкодить жидам тільки німецьким асекураційним товариствам. В Берліні повстав бойкотовий комітет, що збирає адреси жидівських склепів, лікарів, адвокатів і підприємств. Подібні комітети повстали в інших містах.

—o—

Переслідування духовенства в Мексику.

З Мексику приходять вісти про нові переслідування католицького духовенства. Арештовано о. Бетанкарта в часі, коли вчив релігії 300 дітей. Подібне сталося у о. Урданівія, що протестував проти того арештування. Арештовано теж багато дітей, що пробували станути в обороні свого катехита. В Сан Хрістоґаль поліція забрала хорого о. Гуідобра під закидом, що відправляв богослуження, хоч не належить до зареєстрованих духовників.

ВІДГУКИ ...

По дорозі на збори.

Не люблю порожніх будівельних площ. Город, сад, парк — розумію, але парцелі, закидані всяким сміттям, старими черевиками і ще старшими баняками — стерпіти не можу. Навіть, коли нема черевиків і баняків, а є склад вугля чи виставова колиба як ось на нашій театральній площі.

Зате радується моє міське серце, коли бачу, що ось була-була собі парцеля і вже нема. На місці, де колись як гикавка відбивалося сонце в могутних калабанях — нині там чистенька камениця, чи якийсь інший будинок.

Вибрався я передучора на збори „Маслосоюзу". А що „М. С." має свої бюра на вулиці Гловацького, то заки там чоловік зайде, має час багато оглянути і запримітити. Колиж вибратися в подорож із людиною, обзнайомленою з історією нашої столиці, то є час і на повчаючу та цікаву гутірку.

Саме мав я щастя йти з такою людиною.

Йдемо вулицею св. Тереси, попід мур величезного городу.

— Гарний городчик! — зітхаю я.

— Егеж — зітхає мій товариш.

— Нема що казати. Поляки також мають багато обектів, які вказують, що вони тут у Львові з діда прадіда.

— По чім ви це міркуєте?

— А ось по цім городі. Двацять моргів у середмісті...

— Громадянине! Ви що? З місяця родом?! Цеж тому кількадесять літ не було ще їх.

— А чие?

— Святого Юра!

— Якже це можливе?

— Зовсім просто. Спершу заживали, а потім заінтабулювали. Знана історія, цікаво, що ви не чули.

— Ану вернімся — кажу.

— Чого?

Почислимо кроки.

Вернулись.

Почислили.

Пятьсот!

Гарний шматок землі, до чотирокутний, а тільки один бік трохи коротший. Варто вже й інтабуляційні кошти заплатити.

А з вулиці св. Тереси до костела св. Єлисавети — як відомо — дуже вже близько. Пройшли ми той кусень і опинились на прекрасній площі перед костелом.

Глянув я довкола, підніс очі вгору і знов зітхнув.

Ех і площа-ж! Ех і костел-жеж!

— Справді і одно і друге імпозантне — погодився мій товариш.

— А бачите, таки й вони щось з діда прадіда...

— Хіба з батька.

— Бо це теж не було їх.

— Чиеж?

— Святого Юра?

— Довга історія. Стояла собі площа, люди по ній ходили, а ніхто не обгороджував. Австрійський фіскус наложив на неї руку. А як цісареву Єлисавету забили, то знайшлися второпні люди, які використали обставину. Написали до цісаря, що хочуть поставити костел на честь цісаревої і просять подарувати цю площу. Фіскус боявся цісаря, а цісар шанував цісареву і справа пішла як по маслі. На колишній площі св. Юра виріс костел св. Єлисавети, щоби затьмити катедру св. Юра.

Мій товариш сплакнув, а я... сам не знав, що робити.

З одної сторони прикро, а з другої — страшенно не люблю порожніх будівельних площ.

Галактіон Чіпка.

Студентська вистава українських вишивок.

Львів, 28. III. 1933.

В днях 20.—27. березня ц. р. відбулася в салі „Музичної Громади" в Академічному Домі вистава українських вишивок. Зорганізував її студентський комітет при співучасті пань під проводом Вп. мец. І. Левицької. Не велика скількістю, але багата своїм змістом і цінністю збірок — вистава є вислідом енергійної праці студенток, зорганізованих в гуртку ім. Лесі Українки. Згадана вистава вишивок — це вже четверта цього роду імпреза, влаштована студентством. (У минулому були дві вистави у Львові, одна у Кракові).

Вистава складалася з більшого числа експонатів, переважно вишивок у прикладенні, як: рушники, серветі, настільники, портієри, подушки, торбинки, хустинки, частини жіночого й мужеського народнього одягу, то-що. На жаль, за мала саля не позволила на користний уклад вишивок, що утруднювало перегляд.

Експонати зібрані майже з усіх українських земель. Численно заступлена тут Гуцульщина, Стрийщина, Покуття і Поділля, менше численно Буковина, Волинь і Наддніпрянщина.

На окрему згадку заслуговують вироби з хліба політичних вязнів — касетки, ручки, рямці, то-що, прикрашені гарними геометричними взорами з кораликів і соломки.

Експонати призначені до висилки в Америку на Світову Виставу в Шикаго. Маємо повну надію, що вони звернуть на себе увагу чужинців та причиняться до пропаганди української справи у світі.

Українським студентам належиться признання, що доложили справді багато зусиль та зуміли розвинути широку діяльність, яка увінчалася гарним успіхом.

Мгр.

Франція не покине своїх союзників.

ПАРИЖ, 30. III. ПАТ. Міністр Поль Бонкур, запитаний на вчорашньому засіданні комісії закорд. справ у справі ревізії трактатів, заявив, що Франція ніколи не покине своїх союзників і не зробить нічого без порозуміння з ними.

——o——

Ювилей „С. У. А."

Перед ювилейними Зборами в 10-ліття Т-ва.

Після уступлення українських військ зі Львова, 22. листопада 1918 р., завмерло було все українське життя у Львові, а всі функції оборони й помочи українському населенню перебрав на себе „Український Горожанський Комітет". Коли після цього розпочався тяжкий час політичних процесів, „Горожанський Комітет" був змушений створити окрему установу, що занялася би долею арештованих вязнів і їх обороною перед судами. І тоді повстала т. зв. „Колегія Українських Оборонців" з д-ром Максом Левицьким на чолі.

Колиж Українська Армія перейшла Збруч і вже ціла Галичина звернулася за помічю до „Горожанського Комітету", то й „Колегія Оборонців" побачила, що її сили за слабі і що треба утворити якусь організацію, до котрої входили би всі адвокати в Галичині. Тоді виринула думка заложити **„Союз Українських Адвокатів"**. Дня 15. березня 1922 р. внесла „Колегія Оборонців" до Воєвідського Уряду у Львові статут до затвердження, але Воєвідство статут цей відкинуло. Тоді основники внесли другий статут дня 17. січня 1923 р. Між основниками були: д-р Степан Федак, д-р Макс Левицький, д-р Володимир Охримович, д-р Мирослав Янкевич, д-р Михайло Волошин, д-р Евген Давидяк, д-р Маріян Глушкевич, д-р Ізидор Голубович, д-р Ярослав Олесницький, д-р Юліян Лещій, д-р Альфред Говикович, д-р Степан Шухевич, д-р Іван Голубовський, д-р Іван Бандель, д-р Евген Гвоздецький, д-р Лев Ганкевич, д-р Іван Волошин, д-р Іван Кміцикевич і д-р Микола Шухевич.

Цей другий статут Львівське Воєвідство приняло до відома рескриптом з дня 5. травня 1923 р. і ще в тім самім місяці Президія „Ініціятивного Комітету", зложена з д-ра Макса Левицького, д-ра Филипа Евина і д-ра Льва Ганкевича скликала **Загальні Установчі Збори Товариства „С. У. А."** на день 20. травня 1923 р. на год. 9.30 до салі Т-ва „Українська Бесіда".

Ці перші Загальні Збори отворив довшою промовою д-р Макс Левицький. Збори вибрали своїм провідником д-ра Йосифа Партицького, адвоката зі Станиславова, секретарем д-ра Романа Домбчевського, адвоката з Миколаєва.

На салі було приявних до 50 адвокатів і 15 кандидатів адвокатури. До першого Виділу „С. У. А." вибрали: головою д-ра Степана Федака, І. заст. голови д-ра Льва Бачинського зі Станиславова, а до Виділу: д-ра Антона Гарасимова, адвоката зі Стрия, д-ра Филипа Евина, д-ра Макса Левицького, д-ра Евгена Давидяка, д-ра Льва Ганкевича, д-ра Маріяна Глушкевича, д-ра Михайла Волошина, д-ра Олександра Надрагу, д-ра Степана Шухевича, д-ра Володимира Загайкевича, адвоката з Перемишля й Аркадія Маляцького як представника кандидатів адвокатури. Ухвалено тоді вписове для адвокатів 10.000 марок, для кандидатів адвокатури 5.000 марок, річну вкладку для адвокатів 60.000 марок, для кандидатів адв. 30.000 марок.

Вже тоді, на тих перших Загальних Зборах, розвинулася була широка дискусія **в справі оборони української мови в судах та в справі видавання професійного органу.** На тих Зборах був присутній також перший раз товариш з Волині, тодішній соймовий посол Самійло Підгірський, який вже тоді завізвав галицьких адвокатів, аби переносилися на Волинь.

В червні ц. р. відбудуться ювилейні надзвичайні Загальні Збори „С. У. А.", щоби відсвяткувати 10-літні роковини істнування Т-ва.

Л. Г.

МАЛА АНТАНТА ВДАРЕМНИЛА РЕВІЗІЮ ТРАКТАТІВ?

БУДАПЕШТ, 30. III. ПАТ. Румунська преса обговорює ухвали Ради Малої Антанти в Женеві та твердить, що рішуче становище тієї групи причинилося до ударемнення всяких ревізіоністичних комбінацій, які загрожували би світовому мирові.

ГОСТРА МАНЖУРСЬКА НОТА ДО СРСР.

ТОКІО, 30. III. ПАТ. Манджурський уряд вислав дуже гостру ноту до більшовицького комісаря Сх.-китайської залізниці. В ноті протестує проти того, що на Сибір вислано 3.000 ватажних вагонів, власність Сх.-китайської залізниці.

БОЙКОТУЮТЬ НІМЕЦЬКІ ЛІКИ.

БУКАРЕШТ, 30. III. ПАТ. На спосіб жидівських організацій в інших краях і румунські жиди ухвалили постанови про бойкот німецьких товарів. Постанови такі ухвалили м. і. лікарі в Букарешті та Семигороді. Вони вже стали записувати хорим ненімецькі ліки та бойкотують кліматичні німецькі місцевости. Крім того ведуть енергічну пропаґанду за бойкотом серед купецтва. В Кишиневі на жидівському вічу постановили допильнувати додержання бойкотових ухвал відносно німецьких товарів і щоби відкликати пороблені вже в Німеччині замовлення.

НЕ ВИХОДЯТЬ ІЗ КОПАЛЬНІ.

Із Сосновця повідомляють, що робітники копальні „Бакса" за приміром шахтярів копальні „Клімонтів" страйкують від двох днів і не виходять із копальні.

——o——

НОВИНКИ

— **НА УВАГУ НАШИМ ЧИТАЧАМ. Адміністрація нашого часопису вважає своїм обовязком подати до загального відома, що всякі оповістки про Загальні Збори, концерти, відчити, товариські сходини, посмертні згадки та вістки особистого характеру, які не виходять від редакції і не мають загальногромадського характеру „Діло" містітиме тільки за оплатою. Цю свою заяву ми приневолені зробити головно тому, що майже щодня зявляються в нашій редакції особи, які вживають ріжних заходів, щоби помістити їм новинки чи статейки, що мають рекламовий характер безплатно, а це стає дуже небажаним прецеденсом для інших.**

— **Єдиний концерт Марії Сокіл у цьому сезоні.** В середу 5. квітня ц. р. у великій салі Музичного Т-ва ім. Лисенка у Львові відбудеться концерт Марії Сокіл. Після переїзду з Рад. України до Львова п-і Марія Сокіл, б. прімадонна державних опер у Київі і Харкові, віднесла блескучий успіх на єдиному своему концерті у Львові весною мин. року. Після того прийшов цілий ряд її поважних успіхів на дошках Великого Театру у Львові у чолових жіночих партіях в операх „Богема", „Отелльо", „Онєгін", „Паяци" і ін. Тепер ця артистка пригадається знову з концертової естради. Цей концерт стане безумовно найбільшою атракцією цілого українського сезону тим більше, що артистка виступить з цілком новою програмою.

— **Розбудова нашого кооперативного промислу.** Повідомляють нас, що недавно основана перша українська шевська кооператива „Дерма“ у Львові, яка за короткий час придбала вже 37 членів, що зложили разом 56 уділів (по 50 золотих із двократною порукою), відчинила з днем 1. квітня ц. р. першу свою робітню і крамницю при вул. Михайла ч. 4 (бічна Костюшка, біля Нар. Гостинниці). В новоотвореній крамниці „Дерми“ можна буде набути взуття всякого роду до міри і готове, а також віддавати старе взуття до направи. Не сумніваємося, що українське громадянство Львова й околиці підтримає цей гарний почин і що вироби шевської кооперативи „Дерма“ найдуть якнайширший збут в усіх кругах українського населення.

— **Клич „Свій до свого“ у практиці.** Пишуть нам: Недавно оголосив у церкві о. Д. Панасевич, парох у Балигороді, що балигородський дідич Янковський спровадить пруську томасину та що в нього громадяни можуть її купити. А тимчасом цей дідич, відомий шовініст, який ненавидить українців цілим своїм єством. Слід іще додати, що цей дідич закладає в Балигороді „кулко рольнічє“ для конкуренції з нашою кооперативою „Народній Дім“ у Балигороді. Кожному теж українцеві відомо, що томасину перепродують наші кооперативи, отже також наша кооператива в Балигороді. Якщо кооператива не має на складі томасини, тоді вкаже українське джерело закупу томасини, яким є наш купець п. І. Симко в Загірю, що продає її гуртом і в роздріб.

— **Неполаднаний конфлікт.** Причиною південного страйку трамваевої служби у Львові був конфлікт службовців з дирекцією з приводу нового службового правильника, яким вони чуються покривдженими. З огляду на ріжну фреквенцію пасажирів у ріжних порах дня дирекція встановила т. зв. гнучкий поділ праці, що позволяє їй стягнути кожної хвилини службовців, які щокілька днів вільні від служби, з дому до служби. Проти цього правильника внесли службовці протест до обводового інспекторату праці, який правильника не затвердив. Справа опинилася в окружному інспектораті, що затвердив спірний правильник, наслідком чого трамвайники внесли скаргу до головного інспекторату праці у Варшаві і до найвищого адміністраційного трибуналу. В обороні своїх інтересів вони розпочали минулої середи т. зв. італійський страйк. Зібралися всі до ремізи, але до служби не станули. Переговори з президією міста довели до того, що трамвайники роблять покищо службу на основі давного правильника.

— **Хто виграв на льотерії?** 19-того дня тягнення Держ. Клясової Льотерії впали виграні на такі числа: 10.000 зло. на ч. 32774, 129265; 5.000 зол. на ч. 23790, 39735, 91778, 124629; 2.000 зол. на ч. 1869, 19156, 31837, 35419, 37282, 58158, 57318, 69834, 91985, 92020, 96636, 122471, 126278, 127530, 142194; 1.000 зол. на ч. 1273, 9608, 9635, 14330, 15167, 16187, 18597, 18767, 29697, 37615, 41870, 52803, 54563, 56419, 59653, 62665, 65390, 66995, 69976, 90561, 91420, 114562, 116620, 116881, 119492, 122173, 131188, 131645, 139626.

— **Присилували замкнути крамницю.** Львівські жиди двічі домагалися від купця Вагнера з вул. Цибульної, щоби не продавав німецьких товарів. Він це обіцяв. Та хоч обіцяв, не лише що продавав далі німецькі товари, а ще й купив перепачковані з Німеччини машинки до голення. На цьому приловили його сторожі прикордонної сторожі про це довідалися жиди, вдерлося їх щось 30 до Вагнерової крамниці та присилували замкнути її.

— **Регуляція Прута й Черемоша.** Польська преса повідомляє, що з весною ц. р. розпічнуться роботи на покутських ріках Пруті і Черемоші. Центральна влада, мовляв, призначить на те значні кредити. Якби це була правда!

— **У трамваях вільно курити.** Комісія міських підприємств львівського магістрату рішила знести заборону курити тютюн в причіпних трамваевих возах. Зажадав того тютюновий монополь, надіючись, що це причиниться до більшої консумції тютюну та побільшить фреквенцію в трамваях. А більшість пасажирів некурців буде дуситися в смердячих негігієнічних возах.

— **Залізничі обманства.** На залізничому двірці в Перемишлі арештовано кондуктора зі Львова Станислава Куліна, занятого при поспішнім потязі. Кулін був у порозумінні зі шайкою залізничих обманців, що сидять у слідчому арешті.

— **Вдовиця, що зустрілася з небіжчиком чоловіком.** Студент фармації Марко Кляйн оженився в Коломиї з богатою панною, однак не чувся щасливим у подружі і виїхав до Львова, де познакомився з якоюсь танцюристкою. Склався припадок, що піддав йому гадку відвязатися раз на все від своєї жінки. На залізничому шляху під Коломиєю Кляйн був свідком, як потяг переїхав якогось самогуба. Він незамітно підложив йому свої особисті документи і самогуба поховали як Марка Кляйна. Погодилася з тим фактом його жінка і вбравшись в жалобу, виїхала до Львова, щоби відобрати асекураційну премію після чоловіка в сумі 500 долярів. Щастя чи нещастя хотіло, що на пероні головного двірця у Львові побачила нагло свого чоловіка, що їхав до Зимної Води, де мешкав зі своєю любкою. Розігралася драматична сцена, після якої Кляйн рішився вернути до своєї жінки. Однак перед віїздом до Коломиї стало йому жаль танцюристки і він зажив отруї, щоби покінчити з життям. Остаточно опинився в шпиталі, де лікарі його відратували.

— **Замерз під весну.** На полях громади Струпків пов. Товмач найшли трупа Федора Чабанюка, селянина з тогож села. Тому, що нема на ньому слідів насильства, є здогад, що Чабанюк замерз.

—**Їзда на зломання карку.** Вул. Собеского у Варшаві їхала в сторону Вілянова таксівка, що везла двох мужчин і дві жінки. Розбавлені пасажири веліли шоферові за рогачкою гнати що-сили. Карколомна їзда скінчилася тим, що серед нічної темряви самохід вдарив на віз, що наїхав з противного боку. Наслідки були жахливі. Дишель пробив шофера наскрізь, так що він згинув на місці, коня потовкло так сильно, що треба було його добити, тяжко раненого візника відставили до шпиталю, а трое пасажирів вийшло поважно потовчені.

— **Вломники при роботі.** До бюра фонду безробіття у Варшаві при вул. Свентокшиській закралися в ночі злодії, розпороли касу й забрали 19.000 зол. Виходячи з камяниці, отворили браму витрихом.

— **Самогубство генерала.** В Крайові застрілився ген. Попеску, командант І. корпусу румунської армії та державний секретар міністерства війни. Попеску був вмішаний в шпигунську справу, а в останньому часі вийшли на яву великі зловживання в постачаннях для армії.

— **Летунська катастрофа.** Підчас летунських вправ біля Йокогами два військові гідроплями зударилися в повітрі, наслідком чого один апарат упав у море і затонув з трьома особами. Другий апарат розбився, спадаючи на землю, причому обслуга тяжко потовклася.

— **Кінець славної опери.** З Ню Йорку надійшла вістка, що славну оперу „Метрополітен“, яка істнує 50 років, мають цього року замкнути з причини великих довгів. Щоб урятувати оперу, треба 300.000 долярів, яких нема звідки добути.

— **Отже не найшли Ненжесера і Колі.** Агенція Райтера повідомляє: Авторитативні джерела стверджують, що поголоска, яка обійшла всю пресу, про найдення на острові Новій Фунляндії останків французьких летунів Ненжесера і Колі біля останків знищеного апарату, не відповідає правді.

— **Сарана в Альжирі.** Західні сторони Альжиру навістила пошесть сарани. В одній тільки окрузі назбирали на протязі 5 днів 15 тон побитої сарани. Найбільшою допомогою в нищенні сарани є пси та свині. Череда 400 свиней, випущена на поле, яке обсіла сарана, зїдає в одному дні дві тони сарани.

— **Урядові посади пропорціональні до сили національних груп.** „І ти роби таксамо! — можна би сказати нюйорським українцям після того, що сказав часовий мейор, а тепер предсідник міської ради, Мек Кі італійцям, що зібралися в готелі Ст. Джордж у Бруклині з нагоди святочної вечері Союзу Італійсько-Американських Демократичних Клюбів повіту Кінгс. Запрошений на цей бенкет п. Мек Кі сказав, що італійці з Бруклина не мають тільки міських урядовців, якби це їм належалося відповідно до числа їх голосів при виборах. Тих голосів є щось біля 150.000, а вони мають лише трьох суддів і одного заступника комішенера. — Цікаве, коли нюйорські виборці українського роду почислять свої сили, щоби почути подібну заяву якогось міського урядовця?

— **Полісмени з академічною освітою.** Нюйорський поліційний департамент дістає багато зголошень на службу полісменів від докторів медицини, адвокатів, атлетів, артистів, учителів та інших людей з вищою освітою. З огляду на безробіття служба при нюйорській поліції виглядає дуже принадною. Полісмени мають зовсім добру платню — біля 200 дол. місячно, пенсійне забезпечення після 70-го року життя, підвишку платні до 3.000 дол. на рік вже після пятьох років служби, а крім того змогу перейти до іншого роду служби, бо при поліційнім департаменті є 40 ріжних категорій праці. Між зголошеними є 400 жінок, які надаються на доглядачки при вязницях та поліційних шпиталях.

— **З Українського Лікарського Т-ва.** В суботу дня 1. квітня ц. р. в год. 19. відбудуться в домівці товариства при вул. Чарнецького 26/І. п. сходини членів з відчитом д-ра Рудницької-Кришталької: „Значіння промінів Рентгена“ (в 10-ліття смерти).

— **Для вшанування 40-літньої суспільно-культурної діяльности** Вп. Директорки Ольги Ціпановської влаштовує перемиське громадянство Святочну Академію в дні 6. квітня 1933 р. в салі Народнього Дому в год. 8. веч. Привіти й телеграми слати на адресу Музичного Інституту в Перемишлі, вул. Костюшка ч. 5. II. п.

—о—

✝ ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Марія з Гринцишинів Лисова, основниця і довголітня управителька Всенародньої Школи У. П. Т. „Рідна Школа“ ім. князя Льва у Львові на Личакові, упокоїлася в Бозі дня 29. березня ц. р. по довгій і тяжкій недузі. Похорони відбудуться дня 31. березня ц. р. в год. 4-ій пopол. з дому жалоби при вул. Генінга 36. на Личаківський цвинтар. 1641

Дописи.

ТЕРНОПІЛЬ.

З життя Т-ва „Міщанське Брацтво“. Найстаршою в Галичині міщанською організацією є Т-во „Міщанське Брацтво“ в Тернополі, що істнує вже згорою сорок літ і перед роком святкувало свій сороклітній ювилей та з цієї нагоди видало окрему брошуру про свою історію, написану проф. Павлом Дяковом, що її свого часу обговорено на сторінках „Діла“. Від довгих літ стоїть на чолі цього Товариства будівничий п. Андрій Фалендиш, а діяльними його членами є тепер між іншими різьбар п. Павло Качмарчук, столяр п. Дяків та рільники п. Петро Брикович і п. Корнило Яримович. Гуртує воно рільників, ремісників та дрібних промисловців і купців, удержує свою читальню у власній домівці зі салею на збори, має одиноку в Тернополі українську орхестру та час до часу уладжує аматорські вистави і виклади для членів. Довший час було це Товариство тереном боротьби двох таборів на тлі місцевих відносин, що спинювала нормальний його розвій. Тепер ця боротьба припинилась і Товариство має вже змогу дальше правильно працювати. Члени цього Товариства — ремісники, промисловці і купці — дали почин до оснування Т-ва „Зоря“, що в останніх часах проявляє живішу діяльність і взялося до організації окремого „Українського Цеху“ в Тернополі та до організації українських ремісників взагалі, а також до допомоги ремісничій молоді та місцевій доповняючо-промисловій школі „Рідної Школи“. Теперішній виділ „Міщанського Брацтва“, здаючи собі справу, що істнуючий від сорока літ статут Т-ва не відповідає вже більше сучасним відносинам, рішив перевести його зміну і пристосувати його до вимог обовязуючого тепер закону про товариства. В цій справі скликав окрему нараду, на котру запросив і декого зпоза членів. На цій нараді обговорено дотеперішній статут та намічено потрібні зміни. Виготовлення подрібного проекту статуту доручено присутньому на нараді послові д-рові Ст. Баранові. Такий проект цілого статуту, приноровлений до сучасних відносин і до постанов обовязуючого закону про товариства, посол д-р Степан Баран вже виготовив та передав його виділові „Міщанського Брацтва“, а виділ по обговоренні ще раз цілого проекту статуту і його остаточному принятті має скликати надзвичайні загальні збори для переведення зміни статуту. Це повинно статись можливо якнайскорше, щоби новий сезон в осені ц. р. міг розпочатися вже на основі постанов нового статуту і започаткувати справді успішну працю серед членів „Міщанського Брацтва“.

—о—

СПОРТ.

УКРАІНА—ЛЕХІЯ.

В неділю 2. квітня відбудуться на грищі Чорних і год. 1-ій товариські змагання між Україною і Лехією. Буде це остання проба сил і перегляд грачів перед змаганнями за мистецтво, яке зачинається вже 9. квітня. Обі дружини виступлять у своїх найсильніших складах. Україна гратиме у складі: Бутель; Миськів, Воробець; Підлісецький, Кіцила, Цимбала; Лапчук, Магоцький І., Мікльош, Магоцький ІІ., Максимів. Ціни білетів: трибуна 1.50 зол. партер 1 зол., для молоді 50 сот. Членські: трибуна 1 зол., партер 0.50 сот.

МУКАЧЕВО. С. К. „РУСЬ“ (УЖГОРОД) — М. Ш. Е. (МУКАЧЕВО) 7:3 (5:2).

В мин. неділю розіграла Русь змагання в Мукачеві, вирішивши їх певно у свою користь. Видців 1.500.

БІРЖА.

Гроші.

Долар в приватних обротах зол. 8.87.25.

Золото: Доляри 9.00—9.10, франки 36.40—36.60, корони 37.70—38.00, рублі 47.40—48.00.

Срібло: Корони 0.29—0.32, фльорени 0.75—0.85, рублі 1.30—1.40.

Варшавська біржа.
Валюти і девізи.

Данціг 174.28, 174.71, 173.85, Голяндія 359.80, 360.70, 358.90, Льондон 30.50, 30.65, 30.35, Нюйорк кабель 8.927, 8.947, 8.907, Париж 35.08, 35.17, 34.99, Прага 26.48, 26.54, 26.42, Швайцарія 172.25, 172.68, 171.82, Італія 45.85, 46.08, 45.62, Берлін 212.80.

Акції.

Банк Польський 76.50, 76.75, 76.50.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗА".

„Маслосоюз" платив кооперативам 30. III.: масло дес. зол. 3.20, молоко 15—17 сот., сметана 70 сот., яйця 3.— зол. Тенденція на масло, молоко удержана, на яйця знижкова.

ЦІНИ БЕКОНІВ.

ЛЬОНДОН, 30. III. ПАТ. На нинішній беконовій біржі в Льондоні ціни не змінилися. Польський бекон нотували: I. сорта 67 шілінгів, II. 64, III. 61 шілінгів. Тенденція спокійна. Запотребування цим разом було менше від подачі.

УКРАЇНЦІ!
КУПУЙТЕ ТОВАР ТІЛЬКИ У ФІРМАХ, ЩО ОГОЛОШУЮТЬСЯ В УКРАЇНСЬКІЙ ПРЕСІ.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр.

Пятниця, 31. III. год. 7.30 веч. „Фройлайн Доктор" песа И. Тепи (прем'єра).

Субота, 1. квітня, год. 7.30 веч. „Фройлайн Доктор".

Театр Ріжнородностей.

Пятниця, 31. III. год. 7.30 веч. „Мадмуазель".

Субота, 1. IV. год. 7.30 веч. „Михася та її мати", комедія Флерса Кейсета (премієра).

Кіна.

АДРІЯ: „Вулиця осуджених душ".
АПОЛЬО: „Всім вільно кохати".
АТЛЯНТИК: „10-ий любко" (Анні Ондра).
КАСІНО: „Люди в готелі" (Вікі Бавм).
КОЛІСЕЙ: „Кохання серед снігу", ревія „Румба покріпляє".
КОПЕРНИК: „Галька".
МАРУСЕНЬКА: „У тіні хреста" (Нерона цирк).
МІРАЖ: „Доктор Джекиль і містер Гайд".
ОАЗА: Нечинне.
ПАЛЯС: „Студент-прошак".
ПАН: „Лілійка хоче розвестися" й ревія.
ПАСАЖ: „Прерії в полум'ї".
ПРОМІНЬ: „Король Парижа", „Веселий вдовець".
СТИЛЕВЕ: „Жінка на одну ніч".
УТІХА: „Гегенна жінки" й ревія.
ХИМЕРА: „Бльонд Венус" (Марлена Дітріх).

Закордонне радіо.

Пятниця, 31. березня 1933.

Кенігсберг (217,1) 18.55 „Еспанія в пісні й танку", 20.45 Симф. концерт, **Братислава** (279,3) 18.05 Фортепян, **Мілано** (331,4) 21.00 Концерт, **Брно** (341,7) 19.25 Фр. пісні, **Штутгарт** (360,6) 10.45 Пісні, 12.00 Марші, вальси, 19.20 Нар. пісні, **Берлін** (419) 17.40 Муз. авд. для дітей, 21.35 Брамсові пісні, **Білгород** (429,7) 20.00 Нар. пісні, **Беромінстер** (429,4) 19.20 Йоддери, 20.00 „Дон Карльос" оп. Вердія, **Прага** (488,6) 17.05, 21.00 Концерт, **Відень** (518,1) 16.40 Капеля, 20.00 Концерт, **Будапешт** (550,5) 12.05 17.30 Орхестра, 19.30 Опера, **Харків** (937,5) 9.00 Пісні, 10.00, 15.10, 18.10, 19.00 Концерт, 10.30 Комедія.

Субота, 1. квітня 1933.

Кенігсберг (217,1) 19.00 Шубертові пісні, **Братислава** (279,3) 16.10 Концерт, 18.00 Легка музика, **Мілано** (331,4) 17.10 Орхестра, 19.35 Сучасна музика, 20.45 „Ромпіколько" оп. Пієтрія, **Штутгарт** (360,6) 12.20 Пісні, 13.30 Військ. орхестра, 20.45 „Циганське кохання" оп. Легара, **Гельсінгфорс** (368,1) 19.05 Пісні, **Білгород** (429,7) 16.00 Нар. музика, 16.30 Спів, 19.05 „Дер Вафеншмід" оп. Льорцінга, **Прага** (488,6) 20.05 Концерт, **Брюсеия** (509,3) 21.30 „Чеснотлива Зузанна" оп. Жільберта, **Мінхен** (532,9) 20.10 Вес. вечір, **Харків** (937,5) 9.00, 13.50, 15.10, 20.00 Концерт, 10.00 Радіокомпозиція.

Львівське радіо.

Пятниця, 31. березня 1933.

12.10, 15.50 Грамофон, 16.20 Для матуристів: „Історія", 18.00 „Виспянський", 16.40 „30 літ праці Марконія", 17.00 Скрипка (Карін Росандер), 18.25 Концерт, 19.00 Фейл.: „Батько короля Івана", 19.30 Фейл. „Я купець", 20.00 Муз. балачка, 20.15 Симфон. концерт, 22.40 Спорт.

Субота, 1. квітня 1933.

10.30 Трансм. З Ватикану: Святочна інавгурація Св. року, целебрує Св. Отець, 15.35 Пріма Апрілє, авд., 16.00 Авд. для хорих, орхестра, 16.40 „Краса Христових промов", 18.05 Солісти (Енджеєвська, сопран, Прашіль, баритон), 18.55 Авантюрниче життя Арт. Рімбо, 20.00 Легка музика, 22.05 Шопенові твори, 22.40 Еволюція звуковика, 23.00 Мандоліни.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Вечір української ремісничої молоді. Заходом Товариства „Зоря" у Львові відбудеться в неділю, дня 9-го квітня ц. р. в салі Ремісничої Палати при пл. Стрілецькій в год. 6. веч. „Вечір Української Ремісничої Молоді", при ласкавій участи наших артистів-співаків: Вп. П. Шмериковської-Приймової, Вп. п. Д-ра Василя Тисяка й акомп. П. Д-ра Н. Нижанківського. В програмі: сольо-співи, дута і мандолінова орхестра, жіночий і мужеський хор та декламації. 1644

„Початок християнської ери на основі сучасних астрономічних дослідів", лекція д-ра В. Кучера заходом Т-ва наукових викладів ім. Петра Могили відбудеться в неділю 2-го квітня 1933 р. в год. 18-ій, в салі „Бесіди" вул. Рутовського 22, I. — З огляду на ювилейне завершення 19-го століття смерти Христа доповідь викаже ріжниці між астрономічним і християнським календарем.

ПОДЯКА.

З огляду на численні вияви щирого співчуття, з якими я стрінулася по тяжкій і несподіваній втраті бл. п. Мужа мого о. Димитрія Курдидика, б. декана і пароха в Циганах, почуваю горячу потребу серця подякувати перш за все Впр. о. деканові Вальницькому за виявлену зичливість, за провід у похороні і зворушливі прощальні слова при виносі тіла, Вп. о. Гуньовському за проповідь у церкві, в якій теплими словами та гарними красками змалював Покійного, Вп. о. Гребенюкові за сердечне прощання над могилою, Впр. о. шамб. Малицькому, о. Луцикові, о. Казновському, о. Василикові, о. Назаревичеві, о. Маковійчукові, о. Алексієві, о. Оробцеві, о. Кузикові, о. Сасові, о. Тарнавському, о. Антоновичеві, о. Атаманюкові, о. Островському, о. Деревлянкові, о. Ольшанському, о. Санойці і о. Галіцькому за Служби Божі і участь у похороні, Вп. мец. д-рові Чировському за прощальні слова від Інституту „Народний Дім" і від гуртка інтелігенції в Борщеві, Вп. Зілинському за прощання від Читальні „Просвіти" і від міщанства в Борщеві, Вп. дир. Шалецькому за прощання від Українського Кооперативного Банку в Борщеві, Вп. Миколі Корсі за сердечні прощальні слова від парохіян і від Кружка Рідної Школи в Циганах, Вп. дир. Горалеві за прощальні слова від УНДО і від Кружка „Рідної Школи" в Борщеві та Ганусі Костюк, що з дитячою зворушливістю прощала Покійного, — як Опікуна-Батька дітвори місцевої української школи Кружка „Рідної Школи" в Циганах.

Дальше дякую Церковному Брацтву в Циганах, Кружкові „Рідної Школи" в Борщеві і в Циганах, Інститутові „Народний Дім" в Борщеві і іншим установам, що вложили вінки на могилі.

Окремо дякую Панству Смалям, Банатовським, Харжевським, Маюкам, Койдам і Мушинським, що своєю присутністю, словами потіхи та поміччю проявили в тій тяжкій хвилині щире співчуття.

Вкінці дякую всім Вп. Парохіянам, Вп. Сестрам Служебницям, а також всім знайомим і чужим, що зблизька і здалека, не жалуючи труду так численно прибули і взяли участь у проводах Покійного на місце вічного спочинку або що надіслали вислови свого співчуття.

Нехай Всевишній нагородить усім сторицею.

Брониславa з Саевичів Курдидикова, з родиною.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

АДВОКАТ пошукує мундантки, вимагана кавція 1200 золотих. Листи слати до Адміністрації під „prudens". 1645 1—2

ПАНСІОН 15-кімнатний у більшім гірськім літнищі віднайме власничка або прийме інтелігентну спільничку з малим вкладом або без. Зголошення: Марія Гриникова, Домініканська 11, партер. 2—2

КАНДИДАТ адвокатури з 4-літньою судовою і адвокатською практикою глядає заняття в адвоката зараз. Ласкаві зголошення до Адміністрації „Діла" для „Кандидата". 1639 1—3

Адвокат
Осип Мисевич
емеритований суддя
відкрив канцелярію
В МОНАСТЕРИСКАХ.

НАКЛАДНЯ SCHERL У БЕРЛІНІ

поручає такі свої видавництва:

Berliner Lokalanzeiger, Der Tag, Berliner Nachtausgabe, Der Montag, Die Woche, Die Gartenlaube, Filmwelt, Sport im Bild, Scherls Magazin, Algemeiner Wegweiser Praktischer Wegweiser.

Адреса всіх видавництв:
BERLIN SW 68, Zimmerstrasse 35—41

У листах треба зазначувати: **Ausland - Abteilung.** Місця платности в Польщі: Банк для торговлі та промислу, Познань (чекове конто в ПКО ч. 200.490). Почтове конто в Берліні: **Berlin, N-o 3.111.** 12—?

ХТО ХОЧЕ МАТИ
білу, свіжу, делікатну церу — вживає
НЕВТРАЛЬНИЙ КРЕМ
з неперестарілих товщів, знезтралізований цитриново-помаранчевими соками. Хоронить від зморшок і нечистоти шкіри
з ДРОҐЕРІЇ ПІД „КОТВИЦЕЮ"
Львів, ул. Кілінського 1
(напроти Віденської каварні).

ПЕРШЕ Й ОДИНОКЕ УКРАЇНСЬКЕ ПОХОРОННЕ ЗАВЕДЕННЯ
„ХАРІС"
ЛЬВІВ, УЛ. КОРНЯКТІВ 3, ТЕЛ. 14-64.
переводить найкращим виглядом та найсолідніщою обслугою ПОХОРОНИ, ЕКСГУМАЦІЇ, ПАНАХИДИ і т. д. найдешевше й на означений час.
На складі: домовини, хрести, світло, вінці і т. д. Каравани першої і другої кляси та дитячі. Ексгумаційне авто.

ДАЙМОН

НАЙСИЛЬНІЙША АНОДОВА БАТЕРІЯ
НЕЗВИЧАЙНО ДОВГА ЖИТТЄЗДАТНІСТЬ,- В УЖИТКУ ДУЖЕ ДЕШЕВА!

„КАРПАТИ"
ПРОДАЖА НАФТОВИХ ПРОДУКТІВ
Спілка з обм. пор.

поручають;
Бензину
Нафту
Ґазовий олій
Машинові олії

Олії і смари спеціяльної марки „GALKAR"

„КАРПАТИ"
організація краєвої продажі нафтових продуктів концерну
„МАЛОПОЛЬСКА"
має власні і комісові Відділи у цілій Польщі та приблизно 500 бензинових стацій, які обслуговують самоходи на всіх важніших шляхах доріг Польщі.

Автомобілеві олії „GALKAR"
продуковані із спеціяльної безпарафінової ропи на підставі найновіших систем рафінації
запевнюють найвищу економію в уживанню.

Централя: ЛЬВІВ, ул. Баторія ч. 26.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.